

**แบบประเมินบทความวิชาการ**  
**การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครั้งที่ 6” ประจำปี 2565**  
**วันศุกร์ที่ 27 พฤษภาคม 2565 (ผ่านระบบออนไลน์)**

1. ชื่อบทความ : ..หลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย

2. หัวข้อการประเมินบทความ

| รายการประเมิน         | ผลการประเมิน |              |         | ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------|--------------|--------------|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       | ผ่าน         | ผ่านและแก้ไข | ไม่ผ่าน |                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 1. บทคัดย่อภาษาไทย    | √            |              |         |                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 2. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ | √            |              |         |                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3. บทนำ               |              | √            |         | เพิ่มเติมให้เห็นความสำคัญของหลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการบังคับใช้โทษประหารชีวิต                                                                                                                                                    |
| 4. เนื้อหา            |              | √            |         | ควรเพิ่มเติมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยหรือบทความที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ที่หลากหลายแหล่งข้อมูล ข้อมูลส่วนใหญ่เขียนมาจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นเนล<br>- ควรเพิ่มเติมข้อมูลทั้งข้อเท็จจริง ข้อมูล ข้อค้นพบต่างๆ และแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนและทฤษฎีต่างๆ |
| 5. บทสรุป             |              | √            |         | เพิ่มเติมข้อมูลควรสรุปสาระของรายละเอียดในเนื้อหา หรือเสนอเป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะต่อเนื้อหา เน้นประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลักทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของส่วนเนื้อหาได้                                                                                     |
| 6. เอกสารอ้างอิง      |              | √            |         | เอกสารอ้างอิงควรมีความทันสมัย                                                                                                                                                                                                                       |

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

- ☐ 1) บทความผ่านเกณฑ์
- √ ☒ 2) บทความผ่านเกณฑ์ แต่ต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- ☐ 3) บทความไม่ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินบทความวิชาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครั้งที่ 6” ประจำปี 2565

วันศุกร์ที่ 27 พฤษภาคม 2565 (ผ่านระบบออนไลน์)

1. ชื่อบทความ : หลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย

2. หัวข้อการประเมินบทความ

| รายการประเมิน         | ผลการประเมิน |              |         | ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ |
|-----------------------|--------------|--------------|---------|-----------------------|
|                       | ผ่าน         | ผ่านและแก้ไข | ไม่ผ่าน |                       |
| 1. บทคัดย่อภาษาไทย    |              | /            |         | ตรงประเด็น            |
| 2. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ |              | /            |         |                       |
| 3. บทนำ               |              | /            |         | เหมาะสม               |
| 4. เนื้อหา            |              | /            |         | เนื้อหาเหมาะสม        |
| 5. บทสรุป             |              | /            |         | สรุปได้ดี             |
| 6. เอกสารอ้างอิง      |              | /            |         | เหมาะสม               |

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

- ☐ 1) บทความผ่านเกณฑ์
- ☒ 2) บทความผ่านเกณฑ์ แต่ต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- ☐ 3) บทความไม่ผ่านเกณฑ์

ศาสตราจารย์ ดร. วิจัย นาคะ

## หลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย

### Principles for protecting human dignity and the enforcement of the death penalty in Thai society

#### บทคัดย่อ

หลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับบุคคลทุกๆ คน นั่นคือ “สิทธิการมีชีวิต” ซึ่งได้รับการรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพราะสิทธิการมีชีวิตอยู่เป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมีเสมอกันโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือชาติกำเนิด และเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลและถือเสมือนเป็นเอกสิทธิ์ติดตัวของทุกคนในการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่อาจโอนแก่กันได้ อันเป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

การลงโทษประหารชีวิต เป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายอาญา ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดกฎหมายอาญา ผลของการกระทำละเมิดก็จะถูกลงโทษ และการลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการบังคับที่รุนแรงที่สุด เพราะเป็นการทำร้ายชีวิตของมนุษย์ไม่ให้ดำรงอยู่อีกต่อไปโดยรัฐ ซึ่งเท่ากับเป็นการปฏิเสธสิทธิในการมีชีวิตอยู่อันเป็นสิทธิพื้นฐานที่สุดของสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลตามที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้ให้การรับรองไว้ จึงเกิดคำถามว่า การลงโทษประหารชีวิต ของประเทศไทยสามารถดำเนินการภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายภายในที่สูงที่สุด และภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศได้มากน้อยเพียงใด

**คำสำคัญ :** หลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ , โทษประหารชีวิต , การบังคับใช้ , สังคมไทย

## Abstract

Principles for protecting human dignity It is the most essential fundamental human rights for every person, the “right to life”, which is enshrined in the Universal Declaration of Human Rights because the right to life is a right that all human beings are entitled to regardless of their status, ethnicity, religion, or national origin It is a right that cannot be taken away from a person and is regarded as the inherent right of all to maintain human dignity and is inalienable, which is the foundation of freedom, justice and peace in the world

death penalty It is a criminal law enforcement measure. In case of violation of criminal law The consequences of the infringement will be punished, and the death penalty was the most severe measure of coercion, because it is harming the lives of human beings to no longer exist by the state This denies the right to life, the most fundamental right of human rights. It is a right that cannot be taken away from a person according to the Universal Declaration of Human Rights. Therefore, the question arises death penalty of Thailand can operate under constitutional law which is the highest internal law, and how much under international law

**Keywords :** principle of protection of human dignity , death penalty , enforcement , Thai society

### บทนำ รวมทศวรรษใหม่ โศกนาฏกรรมแห่งไทย

ด้วยสังคมไทยในปัจจุบันจะพบเห็นได้ตามข่าวหรือตามสื่อออนไลน์ต่างๆ ว่ามีคนกระทำความผิดมากมาย ตัวอย่างเช่น ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฆ่าผู้อื่น จากสถิติของกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2564 มีนักโทษที่กระทำความผิดถึง 338,860 คน และจากสถิติที่มีนักโทษที่ต้องโทษประหารชีวิต ณ วันที่ 3 มีนาคม พุทธศักราช 2564 จำนวน 257 คน จากสถิติที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่าประเทศไทยมีผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิตเป็นจำนวนมาก ดังนั้น โทษสูงสุดของผู้กระทำความผิดทางอาญาคือ ประหารชีวิต ควรนำมาบังคับใช้หรือไม่ บางกรณีก็ไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิด บางกรณีกระทำความผิดอย่างโหดร้ายรุนแรง บางกรณีก็ถือได้ว่ากระทำความผิดซ้ำซาก

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีสิทธิและเสรีภาพความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่บุคคลที่ได้กระทำความผิดทางอาญาและโดนโทษประหารชีวิตจะขัดกับรัฐธรรมนูญไทยหรือไม่ ว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิในการได้มีชีวิตแต่บางคนก็กระทำความผิดก็ไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิด จึงควรนำวิธีอื่นมาปรับใช้กับบุคคลที่กระทำความผิดเหล่านี้ เพื่อให้บุคคลที่เคยต้องโทษทางคดีอาญาได้เปลี่ยนตัวเองไปในทางที่ดีขึ้นและได้มีชีวิตที่ดีขึ้น ดีกว่าใช้กฎหมายเพื่อจะจบชีวิตบุคคลเหล่านี้

↓  
เปลี่ยนโทษเป็นทัณฑ์ 1 ปีแทนการประหาร

ซึ่งควรลดจำนวนลงเพื่อ  
ใจ  
ภาพ  
นวล

จากนายอันโตนิโอ กูเตอร์เรส ผู้ซึ่งเป็นเลขาธิการสหประชาชาติ ได้กล่าวไว้ว่ามี 142 ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนั้น ประเทศที่ยังมีโทษประหารชีวิตบังคับใช้อยู่จะทำให้มีคนกระทำความผิดน้อยลงหรือไม่ ถ้าการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วจะมีผู้กระทำความผิดมากขึ้นหรือจะมีผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาหรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการบังคับใช้โทษประหารชีวิต แนวคิด มุมมอง ของโทษประหารชีวิต ว่ามีการขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดหรือไม่ และจะมีผู้กระทำความผิดมากขึ้นหรือน้อยลง หากได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว เพื่อนำข้อมูล และแนวคิด มาหาข้อสรุปต่อไป

### จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาข้อกฎหมาย หลักเกณฑ์ข้อกำหนดของการบังคับใช้โทษประหารชีวิต ของต่างประเทศและประเทศไทย

2) เพื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานสิทธิการมีชีวิต ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ว่าการบังคับใช้โทษประหารชีวิตนั้นมีความขัดหรือแย้งกันมากน้อยเพียงใด

### ขอบเขตของเรื่อง

การศึกษาตัวบทกฎหมาย บทความ มุมมองของนักกฎหมาย ~~สื่อมวลชนที่นำเสนอในเรื่อง~~ เรื่องของโทษประหารชีวิต ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดข้อเปรียบเทียบในการสรุปผลวิจัยต่อไป

### คำจำกัดความ

สิทธิการมีชีวิตอยู่ หมายถึง สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถถูกพรากไปได้ ไม่ว่าอยู่ที่ใดในโลก สิทธิและเสรีภาพจะติดตัวไปเสมอและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

โทษประหารชีวิต หมายถึง เป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายอาญา ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นมาตรการบังคับที่รุนแรงที่สุด

### หลักความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับการบังคับใช้โทษประหารชีวิตในสังคมไทย

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกมองว่า การลงโทษประหารชีวิตผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ขัดต่อหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน และหากกระบวนการยุติธรรมมีข้อผิดพลาดก็อาจเป็นการลงโทษผู้บริสุทธิ์ซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำความผิดได้ โทษประหารชีวิตจึงเป็นการลงโทษที่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับบุคคลนั้นคือ “สิทธิการมีชีวิต” ซึ่งได้รับการรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพราะสิทธิการมีชีวิตอยู่เป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมีเสมอกันโดยไม่คำนึงถึง

สถานภาพ ขาดพันธุศาสนา หรือขาดกําเนิด และเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคล และถือเสมือนเป็นเอกลักษณ์ติดตัวของทุกคนในการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การลงโทษประหารชีวิต เป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายอาญา ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดกฎหมายอาญา ผลของการกระทำละเมิดก็จะถูกลงโทษ และการลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการบังคับที่รุนแรงที่สุด เพราะเป็นการทำร้ายชีวิตของมนุษย์ไม่ให้ดำรงอยู่อีกต่อไปโดยรัฐ ซึ่งเท่ากับเป็นการปฏิเสธสิทธิในการมีชีวิตอยู่อันเป็นสิทธิพื้นฐานที่สุดของสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาถึงขั้นประหารชีวิตไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ ไม่มีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตให้ผลในเชิงปราบปราม ช่มชู้ ไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างที่จะกระทำความผิด สภาวิจัยแห่งชาติของสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Research Council of the National Academies) ในสหรัฐอเมริกา ยืนยันในรายงานฉบับวันที่ 18 เมษายน 2555 ว่า “งานวิจัยจนถึงปัจจุบันเกี่ยวกับผลจากการใช้โทษประหารต่อการก่ออาชญากรรม ไม่มีส่วนใดที่บ่งชี้ว่าโทษประหารช่วยลด เพิ่ม หรือไม่มีผลใดๆ ต่ออัตราการฆาตกรรม”<sup>1</sup> ขณะเดียวกันสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล (FIDH) ก็ได้คัดค้านและต่อต้านโทษประหารชีวิตโดยถือว่าโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสรีภาพเป็นอย่างยิ่ง<sup>2</sup>

สำหรับข้อมูลในต่างประเทศ องค์การนิรโทษกรรมสากล ซึ่งเป็นองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลได้เปิดเผยข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับสถิติการใช้โทษประหารชีวิตทั่วโลก ในรายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ในปี 2555 โดยยืนยันว่า “แนวโน้มทั่วโลกยังคงมุ่งสู่การยกเลิกโทษประหาร โดยมีเพียง 1 ใน 10 ของประเทศทั่วโลกที่ยังมีการตัดสินลงโทษประหารชีวิต และจำนวนผู้ต้องโทษประหารจนถึงปัจจุบันได้ลดลงจาก 1,923 คน (ใน 63 ประเทศ) ในปี 2554 เปรียบเทียบกับ 1,722 คน (ใน 58 ประเทศ) ในปี 2555”<sup>3</sup> ในขณะเดียวกันก็มีความก้าวหน้าของการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกภูมิภาคของโลก ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศเดียวในทวีปอเมริกาที่ยังคงมีการลงโทษประหารชีวิต ในปี 2554 เกิดขึ้นใน 34 มลรัฐ ในปี 2555 เกิดขึ้น 33 มลรัฐ แต่ในเดือนมีนาคม ปี 2556 มลรัฐแมริแลนด์ เป็นรัฐที่ 18 ที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต เหลืออีก 32 มลรัฐที่ยังคงโทษประหารชีวิต

<sup>1</sup> National Research Council, Deterrence and the Death Penalty, Daniel S. Nagin and John V. Pepper, eds. (Washington, DC.: The National Academies Press, 2012)

<sup>2</sup> สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล. โทษประหารชีวิตใน ประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: มาสเตอร์เพรส, 2549)

<sup>3</sup> แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี 2555, หน้า 7, ค้นวันที่ 18 กรกฎาคม 2564 จาก [http://www.amnesty.or.th/download/Report2012Combine\\_2\\_Preview\\_find.pdf](http://www.amnesty.or.th/download/Report2012Combine_2_Preview_find.pdf)

จากข้อมูลในรายงานสถานการณ์โศกประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี 2555 ของแอมเนสตีอินเตอร์เนชันแนล พบว่า ข้อมูลตัวเลขจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2555 มีมากกว่าสองในสามของประเทศทั่วโลกได้ยกเลิกการประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติโดยมี 97 ประเทศ ไม่มีกฎหมายให้ลงโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทุกประเภท มี 8 ประเทศยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทั่วไปแต่ยังคงโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมบางประเภทเท่านั้น มี 35 ประเทศยังคงโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไปแต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาได้รับการลงโทษประหารชีวิตจึงถือได้ว่ายกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติในขณะที่มี 140 ประเทศยกเลิกการประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติและมี 58 ประเทศที่ยังคงบทลงโทษประหารชีวิต หนึ่งในกลุ่มนี้มีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย

และในวันที่ 21 เมษายน ผู้สื่อข่าวของ แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์โศกประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี 2563 ว่า ปัญหาท้าทายที่ไม่คาดคิดของโรคโควิด-19 ยังไม่รุนแรงพอที่จะขัดขวาง 18 ประเทศจากการประหารชีวิต ในปี 2563 แม้แนวโน้มโดยรวมจะลดลง แต่บางประเทศยังคงประหารชีวิตเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นการไม่คำนึงถึงชีวิตมนุษย์ ในขณะที่ทั้งโลกให้ความสนใจกับการปกป้องผู้คนจากเชื้อไวรัสที่ร้ายแรง

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ระบุว่าได้บันทึกการประหารชีวิตในปี 2563 พบว่า มีการประหารชีวิตใน 18 ประเทศอย่างน้อย 483 ครั้งลดลงจากปี 2563 ที่มีการประหารชีวิต 657 ครั้ง โดยยอดการประหารชีวิตในปี 2563 ถือว่าต่ำที่สุดในรอบทศวรรษที่ผ่านมาตามตัวเลขที่แอมเนสตีได้บันทึกไว้ การประหารชีวิตส่วนใหญ่เกิดขึ้นในประเทศจีน อิหร่าน อิรัก อียิปต์ และซาอุดีอาระเบีย ตามลำดับ/จีนยังคงเป็นประเทศที่มีการประหารชีวิตมากที่สุดในโลก แต่ตัวเลขที่แท้จริงยังไม่เป็นที่แน่ชัด เนื่องจากทางการจีนถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับทางราชการ ในขณะที่ตัวเลขการประหารชีวิตทั่วโลกอยู่ที่ 483 ครั้ง โดยไม่นับการประหารชีวิตอีกหลายพันครั้งที่เชื่อว่าเกิดขึ้นในประเทศจีน นอกจากประเทศจีนแล้ว 88% ของการประหารชีวิตทั่วโลกเกิดขึ้นในประเทศอิหร่าน อียิปต์ อิรัก และซาอุดีอาระเบีย ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเทศที่มีการประหารชีวิตในปี 2563 ได้แก่ อียิปต์ ที่มีตัวเลขการประหารชีวิตต่อปีเพิ่มขึ้นเป็นสามเท่าเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ในขณะที่จีนประกาศปราบปรามการกระทำความผิดที่กระทบต่อมาตรการป้องกันโรคโควิด-19 ส่งผลให้มีผู้ถูกตัดสินประหารชีวิตและถูกประหารชีวิตแล้วอย่างน้อยหนึ่งราย ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลทรมานได้รื้อฟื้นการประหารชีวิตของรัฐบาลกลาง หลังจกเว้นมานานถึง 17 ปี ทำให้มีการประหารชาย 10 คนในเวลาเพียงไม่ถึงหกเดือน ส่วนอินเดีย โอมาน กาตาร์ และไต้หวันได้นำการประหารชีวิตกลับมาใช้อีกครั้งเช่นกัน

*bangkokbiznews.com / poli*

*9 ม.ค. 63*

*พ.ค. 63*

แอกเนส คาลามาร์ต เลขาธิการ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเผยว่า ในขณะที่ทั้งโลกกำลังค้นหาวิธีการปกป้องชีวิตผู้คนจากโรคโควิด-19 รัฐบาลหลายประเทศกลับแสดงความมุ่งมั่นที่จะใช้โทษประหารชีวิตและประหารประชาชน โดยไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นใด โทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่น่ารังเกียจ และการมุ่งประหารชีวิตประชาชนท่ามกลางการระบาดของโรค ยิ่งเน้นให้เห็นธรรมชาติที่ทารุณโหดร้าย การต่อสู้เพื่อคัดค้านการประหารชีวิต เป็นเรื่องที่ยากลำบากแม้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม การระบาดของโรคส่งผลให้นักโทษประหารชีวิตจำนวนมาก ไม่สามารถเข้าถึงทนายความแบบตัวต่อตัวได้ ส่วนผู้คนจำนวนมากที่ต้องการให้การสนับสนุนพวกเขา ต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างมาก แม้จะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ก็ตาม การใช้โทษประหารชีวิตในสภาพการณ์เช่นนี้ จึงถือเป็นการโจมตีสิทธิมนุษยชนอย่างเลวร้าย มาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบนานัปการ ในแง่ของการเข้าถึงทนายความ และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมในหลายประเทศ รวมทั้งในสหรัฐฯ ซึ่งทนายจำเลยระบุว่าไม่สามารถทำหน้าที่สอบปากคำที่สำคัญ หรือไม่สามารถเข้าพบลูกความของพวกเขาได้แบบตัวต่อตัว

ภายในสิ้นปี 2563 มี 108 ประเทศทั่วโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกกรณี รวมเป็น 144 ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติแล้ว สำหรับประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบด้วย 10 ประเทศนั้น กัมพูชาและฟิลิปปินส์ ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท ส่วนลาว พม่า และบรูไน ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ส่วนประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์และเวียดนาม ยังคงมีและใช้โทษประหารชีวิตอยู่

สำหรับข้อมูลในประเทศไทย เป็นหนึ่งใน 55 ประเทศทั่วโลกที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต ในขณะที่แนวโน้มทั่วโลกมุ่งสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต และในปี 2563 มีบันทึกการตัดสินประหารชีวิตอย่างน้อย 35 ครั้ง จากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ 23 มีนาคม 2564 มีนักโทษประหารชีวิตอยู่ 254 คน โดยกว่าครึ่งเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และจากข้อมูล ณ วันที่ 3 มีนาคม พุทธศักราช 2564 มีนักโทษประหารชีวิตอยู่ จำนวน 257 คน อย่างไรก็ตามนับเป็นปีที่สองติดต่อกันที่ไม่มีการประหารชีวิตในประเทศไทย<sup>4</sup> ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right 1966 ICCPR) โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2539 โดยมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2540<sup>5</sup> เป็นเหตุที่ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพันธะของสนธิสัญญา การที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 3 ที่กำหนดว่า “ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงแห่งบุคคล” หลักการดังกล่าวถูกขยายความให้ละเอียดมากขึ้นในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 6 (1) มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้อง

<sup>4</sup> 'แอมเนสตี้' เปิดสถิติปี 63 พบโทษประหารชีวิต 18 ประเทศ 'จีน' มากที่สุด

<sup>5</sup> สุทิน นพเกตุ, สิทธิมนุษยชนศึกษา: ยุทธศาสตร์สู่การสร้างวัฒนธรรม-วิถีชีวิต สิทธิมนุษยชนและสุจริตชน

ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายบุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ และ (2) ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดี อุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจนั้น แต่ดูเหมือนประเทศไทยจะยอมรับเป็นเพียงหลักการเท่านั้นเพราะสิ่งที่ปรากฏให้เห็นยังมีบทลงโทษที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิในชีวิต คือการลงโทษประหารชีวิตอยู่ในกฎหมายหลายฉบับนอกจากกฎหมายอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายทหารพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีถึงแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาตั้งแต่ฉบับปีพุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันก็ยังได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าในตัวของตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ อันสืบเนื่องมาจากความเป็นมนุษย์และเป็นคุณค่าที่ผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์โดยไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เช่น เงื่อนไขทางเพศ เชื้อชาติศาสนา วัย หรือเงื่อนไขทางคุณสมบัติอื่นๆ ของบุคคล ทุกคนมีอิสระในการตัดสินใจของตนเองในอันที่จะกำหนดตนเองและในการสร้างสภาพแวดล้อมของตนเอง ภายใต้ความรับผิดชอบของตนเอง โดยถือว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่ไม่อาจถูกล่วงละเมิดได้ ซึ่งศาสตราจารย์ดร.บวรศักดิ์อุวรรณโณ ได้ให้ความหมายของคำว่า “การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ว่าหมายถึง การห้ามปฏิบัติต่อมนุษย์เยี่ยงสัตว์หรือเยี่ยงทาส<sup>6</sup> นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าการประหารชีวิตเป็นการกระทำเยี่ยงสัตว์เพราะผู้ฆ่าสัตว์ไม่เห็นคุณค่าในชีวิตของสัตว์ เมื่อฆ่ามนุษย์ได้เท่ากับไม่เห็นคุณค่าในชีวิตความเป็นมนุษย์ ผู้ถูกประหารจึงถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้ที่เชื่อถือหลักการสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกันของมนุษย์มองว่าการประหารชีวิตเป็นอาชญากรรมที่ไม่ต่างจากการฆาตกรรมที่กระทำโดยรัฐ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีแนวคิดมุ่งคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในฐานะที่เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งในการที่จะคุ้มครองสิทธิของมนุษย์และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ในขณะที่การลงโทษประหารชีวิตเป็นบทลงโทษที่บัญญัติในกฎหมายอาญา ซึ่งกฎหมายอาญามีแนวคิดว่ารัฐจะบัญญัติกฎหมายอาญาออกมาอย่างไรจึงจะเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์ให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและสันติซึ่งกฎหมายอาญาเป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายที่รัฐเป็นผู้ใช้

---

<sup>6</sup> บวรศักดิ์อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2547), หน้า 347

## บทสรุป

การที่รัฐจะบังคับใช้กฎหมายต้องอยู่ภายใต้หลักนิติรัฐอันเป็นหลักประกันในทางรูปแบบขณะเดียวกัน หลักประกันในทางเนื้อหา รัฐต้องบัญญัติลักษณะสิ่งที่จะคุ้มครองและบทลงโทษให้ชัดเจน ซึ่งหลักประกันในทางเนื้อหาต้องอยู่ภายใต้หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน อันเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานด้วย ประเด็นปัญหาก็คือ ประเทศไทยไม่ได้มีการพิจารณาการลงโทษประหารชีวิตให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล และตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมได้รับความคุ้มครอง อีกทั้งการปฏิบัติยังไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right 1966 ICCPR) ที่อยู่ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน จึงเกิดคำถามว่า การลงโทษประหารชีวิต ของประเทศไทยสามารถดำเนินการภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายภายในที่สูงที่สุด และภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศได้มากน้อยเพียงใด

## เอกสารอ้างอิง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2547. กฎหมายมหาชน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

รายงานจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิต. Voice Online. เข้าถึงได้จาก : <https://voicetv.co.th/?fbclid=IwAR0ZxMVR938MqrO1P5jKWh82fE8tzUL6oYU-SvOYovaIVQKDrFr3> (วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2564)

สุทิน นพเกตุ. สิทธิมนุษยชนศึกษา: ยุทธศาสตร์สู่การสร้างวัฒนธรรม-วิถีชีวิต สิทธิมนุษยชนและสุจริตชน

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล. 2549 โทษประหารชีวิตในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: มาสเตอร์เพรส.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี 2555. เข้าถึงได้จาก : [http://www.amnesty.or.th/download/Report2012Combine2\\_Preview\\_find.pdf](http://www.amnesty.or.th/download/Report2012Combine2_Preview_find.pdf) (วันที่ค้นข้อมูล 18 กรกฎาคม 2564)